

LUD

အေ်ထုတ်ေြဟင်ီေိုက်ပျိုီရန်သင်ေတာ်သည်် ေြြေအြေျိုီအောီနှငဴေိြြေစုအသုိဳြ ပုြေ့နှနီထာီြေျာ

ေြြအသု**ဳ**ချေရီဌာနခွဲ

ိုက်ပျို**ဳ**ေရီဦီေီဌာန

(၂၀၂၂ ခုနှေ်၊ ဨဂုတ်လ ၁၇ ရက်)

နိဒါနီ ြ**ြေနြောနိုင်ငီ၏ ေြဟင် ထုတ်လုပြေ**ှုအေြခအေန

- 💠 နှစ်စဉ်တို်တက်လျှက်ရှိ
  - 🛮 ၁၉၇၁ ခုနှစ်က တန်ချိန် (၇၃) သိနီ
  - 🛮 ၂၀၂၀ ြပညဴ်နှစ်တွင် တန်ချိန် (၂၄၅၀) သိနီ
  - 🛘 စိုက်ပျိုဳထုတ်လုပ်မှု ပျမီမျှ တနှစ်လျှင် (၈.၆၂ %) နူနီတိုဳလျှက်ရှိ

ကြေ္ဘာဴေြပာငီထုတ်လုပြေူအေြခအေ**န**

၂၀၂၁- ၂၂ ခုနှစ်၊ သခေျကကိနီဂနနီမျကီရရ ကမ္ဘက်တဝှမီ နိုင်ငီရလိုက် ေြပကငီထုတ်လုပ်မှုတွင် 🏻 **အေြေရိကန်နိုင်ငီသည်** ရကကီဆု**ဳ**/ရမျကီဆု**ဳ**

🛘 ရေမရိကန်၏ ထုတ်လုပ်မှုပမကနသည် မက်ထရစ်တန် သနီေပါငီ (၃၈၃.၉၄) 🖺

တရုတ်နှင့်် ဘရကဇီနိုင်ငီမျကီသည် ြေပကငီထုတ်လုပ်မှု ထိပ်တနီမှကပါဝင် 🛭 ၂၀၂၀

ခုနှစ်၊ ကမ္ဘက် စကီနပ်ရိက္ခက ရဖွဲ (FAO) ၏စကရင်မျက် ရရ တရုတ်သည်

တစ်နှစ်ပတ်လုဳ

ေြပကင်ီထုတ်လုပ်မှု၏ရလွန်ကကီမကီသည<u>်</u>်ပမကနြဖင<u>်</u>်ဦေဆကင်ကက

ေဒါ်လက (၁.၅၆) ထီလီရီယီ၊ ရစင်္ကရစက ရြဖစ်ေဒါ်လက (၁.၅)

ထီလီရီယီထုတ်လုပ်ခဲ်သည်။

(annual output valued at \$1.56 trillion, \$1.5 trillion of which was food)

- ေြပကင်ီဖုံ (Maize) ကို ေြပကင်ဳ (corn) ဟုလညီေခါေဝါသည်။ လွန်ခဲဴေသက နှစ်ေပါငီ (၁၀,၀၀၀) ခုန့်ကတညီက မက္ကစီကို ေတကင်ပိုငီ (southern
- Mexico) ေဒသမျကီ၏ ပထမဦဆုဳ တိုင်ရင်ရိမ်တွင်မှုလုပ်ငန်သုဳ ရြဖစ် စိုက်ပျိုီခဲဴကကသည်။ ☀ ေြပကင်ပင်၏ ပင်စည်သည် ရရွက်ရုဳမျကီြဖင််ဖွဲ့စညီ
- ♠ ပင်စည်ထိပ်တွင် ဝတ်မှုန်ထုတ်သည်် ပနီခိုင် (pollen inflorescences)
- ြဖစ်ပါပပီ သေန္ဓေလကင်မျကီြဖင်ြပည်ေနေသက ရေစ်ဆီခိုင် (ovuliferous inflorescences) သည် သီသန့်ြဖစ်ပါ၊ ရဖူီငယ် (ear)
- ဟုေခါ်သည်။
- န္ ဝတ်မှုန်ကူ်ပပီချိန်တွင်ရေစဴမျကီြဖစ်ေပါပပီ ေြပကငီဆီ/ ေစဴ (kernels or seeds) ဟုေခါ၊ န္ ရမှန်မှက ရသီမျကီ (fruits) တနီစီေနြခငီြဖစ်သည်။

- ရဓိက ရသုိဳြပုမှုပုဳစီ သုိဳမျိုဳ -
- (i) တိရစ္ဆကန်ရစက (Animal feed)

- (ii) လူ့ရစက်ိရစက(Human food)
- (iii) စက်မှုထုတ်ကုန် ရမျိုဳမျိုဳ)(Industrial products)

KKMU-LUD, DOA 3

Classification of Maize

What are the 7 classifications of maize?

- 1. Dent corn (Zea mays indentata Sturt)
- 2. Flint corn (Zea mays indurate Sturt)
- 3. Pop corn (Zea mays everta Sturt)
- 4. Flour corn (Zea mays amylacea Sturt)
- 5. Sweet corn (Zea mays saccharata Sturt)

- 6. Waxy corn (Zea mays ceratina Kulesh)
- 7. Baby corn (Zea mays)

☐ Maize is commonly called the **queen of cereals** thanks to high genetic yield potentials compared to the other cereals ☐ Considering its genetic potentials of yield and fast growth habits, maize is an extremely nutrient exhaustive crop

KKMU- LUD, DOA ⁴

Types and Uses

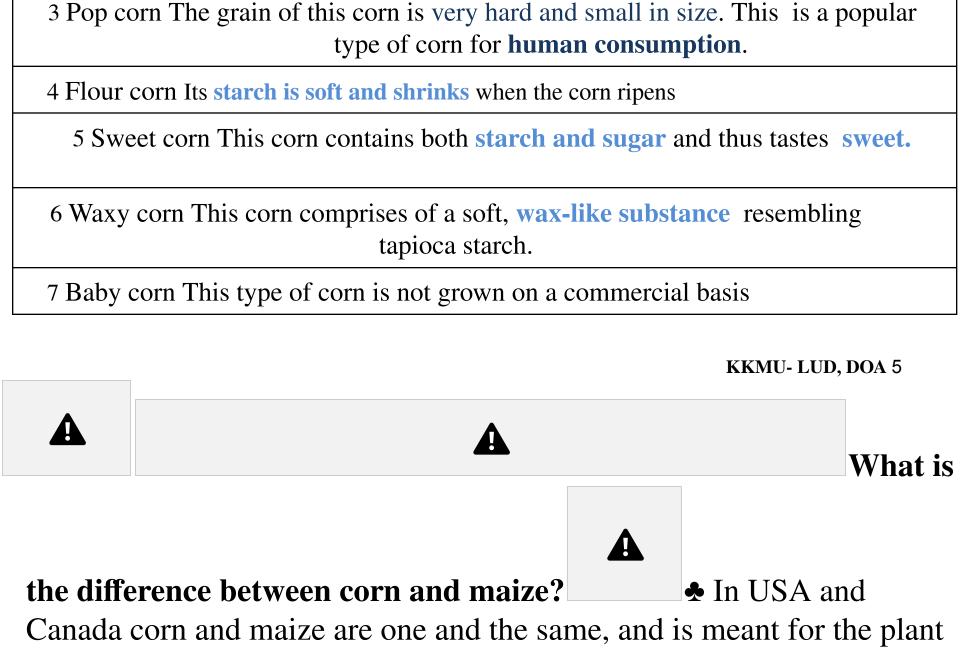
No Types of Corn or

Uses of Corn (or) Maize

Maize

Each one has distinctive characteristics and uses.

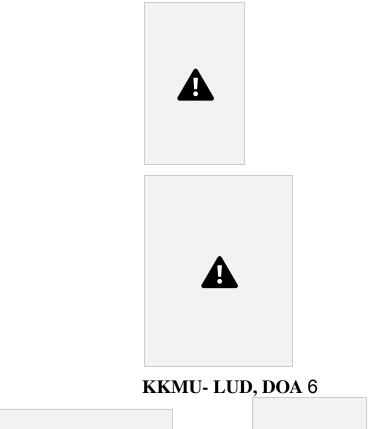
1 Dent com This is soft maize, **widely cultivated** and has great commercial value.

2 Flint corn This is a hard corn that ripens rapidly.

that produces kernels used for cooking. A However, the term corn is preferred over maize for food products that are made from it, such as corn flour, corn starch, cornmeal etc.

Byproducts from main use of cornThe use of corn is as human food.

In many parts of the world especially in Latin America, Africa, Southern Europe and some Asian countries, maize is consumed as food grain.

ရဓိက တိရစ္ဆကန် ရစကရြဖစ် သုိဳစွဲ ၊ ၇၅ မှ ၉ဝ ရကနှုနီထိသုိဳကက

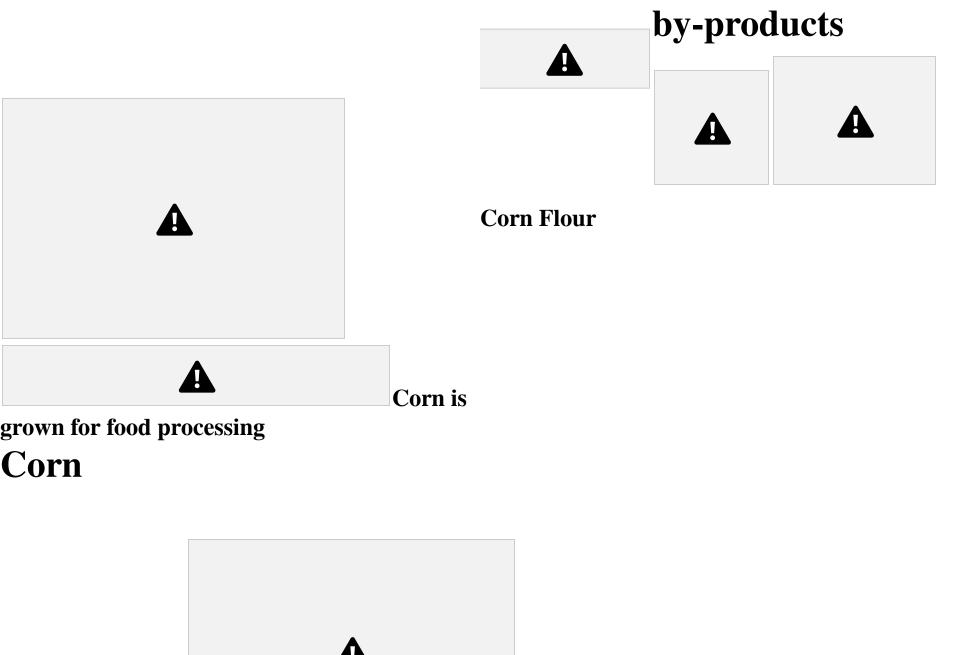
In USA 40 per cent corn is used to feed hogs or pigs (ေမွဳြမူေရီဝက်/ရသကီတိုီဝက်), 25 per cent to feed cattle (နွက်စက), 15 per cent for poultry (ကကက်စက) and 10 per cent for horses and sheep (ြမင်နှင််ဆိတ်).

The third use of maize is in **making industrial products**.

Maize is used for making industrial alcohol.

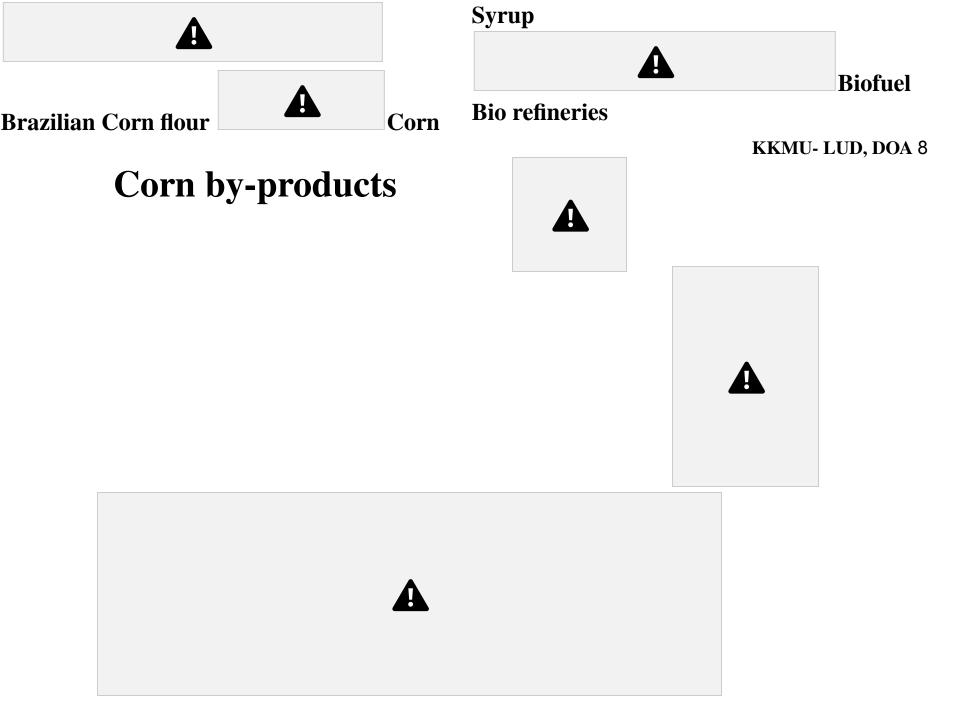
Maize is also used for making **vegetable oil** and **starch** is also obtained from it. On the other hand maize stalks are used in making **rayon**, **plastics**, **paper and wall boards**.

KKMU-LUD, DOA 7

grown for food, feed

Hydrothermal carbonization valorization as an alternative application for corn bio-ethanol by-products **International Brazilian**

Corn Oil Trade

KKMU-LUD, DOA 9

အေ်ထုတ်ေ**ြဟင် ေိုက်ပျို**ဳြခင်္ေရေြြရာသီဥတု

- 🕭 ရေစ်ထုတ်ေြပကင်သည် ေြမတွင်ီရို ရကဟကရဓါတ် စုပ်ယူစက်သုိမှုမျက်ေသက
- သီနှီြဖစ်သည်။ 🕭 ေြမဆီကသဇက ထက်သန်ေသက နှနီေြမ၊ နှနီေြမေစီ၊
- သဲနုနီေြမတို့တွင်ရထွက်နူနီပိုေကကင်သည်။ 🕭 ရုမီြပည်နယ်တွင် ေြမနီသဲဝနီ၊
- သဲနုနီေြမမျကီ၊ ရစိုဓါတ်ထိနီသိမီနိုင်ပပီ 🕭 ေရမဝပ်ေသက
- ေရစီေရလကေကကင်ံေသက ေြမမျကီတွင် ြဖစ်ထွနီမှုရှိသည်။ 🕭 ေြမချဉ်ငန်ဓါတ်
- (၅.၅-၇.၅)ရတွင် ကကိုက်နှစ်သက်သည်။
- 🕭 မိုဳေရချိန်လက်မ (၃၅-၄၅) ရှိပပီ ညီညွတ်မျှတစွက ရွကသွနီမူရှိပါက
- ပိုေကကင်သည်။ 🕭 ေြပကင်ပင် (၁)လသကီရရွယ်တွင် မိုီသည်ီထန်စွက
- ရွကသွနီမှု မမိေစရန် ဂရုစိုက်ရမည်။ 🕭 ေရဝပ်မှု မရိုေစရန်လညီ
- ကကိုတင်ေဆကင်ရွက်ထက်ရမည်။

ိုေက်ပျိုီချိန်

🛧 ေြပကင်ဳစိုက်ပျိုဳချိန်သည် ရေရီကကီသည်။

- ♣ မို်မျကီတတ်သည်် လမျကဵြဖစ်ေသက ဇွန်၊ ဇူလိုင်၊ ကသဂုတ်လမျကီတွင် ရပင်သက်တမဵရေနမှသက မို်ဒန်ခဵနိုင်မည်ြဖစ်သည်။
- ♣ ထို့ေကကကင်် မိုီရကသီတွင် စိုက်ပျိုဳမည်ဆိုပါက ဧပပီလလယ်မှ ေမလကုန်ရပပီ စိုက်သင််ပပီ ေဆကင်ရကသီ စိုက်ပျိုဳမည်ဆိုပါက ေရကက်တိုဘကလ၊နိုဝင်ဘကလကုန်ရပပီ စိုက်ပျိုဳသင််သည်။

KKMU-LUD, DOA 10

စိုက်ပျိုီသင်ေသကမျိုီမျက်မှ

ြ ေတကင်ေပါေဒသမျကီတွင် ဆင်ီေရွှေလီစပ်မျိုီ၊ ဧကရီ၊ ေရဆင်ံစပ်မျိုဳ(၃)၊ ေရဆင်ံစပ်မျိုဳ(၅)၊ ၈၈၈မျိုဳ၊ ၉၉၉မျိုဳ တို့ြဖစ်သည်။ ြ ေြမြပန့်ေဒသမျကီတွင် ေရွှေဝါ(၁)၊ စူဝမ်(၃)၊ ေရဆင်ံစပ်မျိုဳ(၂)၊

ေရဆင်စပ်မျို်(၄) တို့ြဖစ်သည်။

- 🛘 ေြမြပုြပင်ရကတွင် ထယ်ေရီနက်နက်၊ ထွန်ေရီညက်ညက်ထွန်ရန် ရေရီကက်ီသည်။ 🛘 မို်ဳတ္ဂင်ီ ေြပကင်ီ စိုက်မည်ဆိုပါက မိုဳကကိုထယေဲရီဝင်ေပီနိုင်လျှင် ပိုေကကင်ံသည်။ 🛚 ေြမမြပုြပင်မီ နွကိေချိေြမေဆွီ (၁၀-၁၅)စီရထိ ချေပီရမည်။ 🛘 ေတကင်ေစကင်၊ ေတကင်ကုနှီမျကီတွင် ေြမြပုြပင်ချိန် ေပါက်ြပကီမျကီြဖငဴ် (၂.၅)ေပ ရက္ခကေြမကင်မျကီ ြပုလှပ်၍ ေြမကင်မျကီတွင် သဘကဝ နွကိေ့ချိေြမကၠသဇကမျကို လိုက်၍ချေပီရမည်။ 🛭 ယူရီယကိ ၂ရိတ်၊ တီစူပါ ၂ရိတ်၊ ပိုတက်ရှ် ရိတ်တစ်ဝက် ရသုဳြပုရန်လိုရပ်သည်။ (2:2:1) 🛘 တီစူပါနှင်် ပိုတက်ရှေြမကသဇကကို ေြမြပုြပင်ချိန်တွင် ေြမခ်ီရြဖစ် တစ်ကကိမ်တညီ ထည့်သွင်ေပီရမည်။
- 🛮 ယူရီယက်ေ္ြမက္ခသဇ္ၾကရကီ ေြမြပုြပင်ချိန်တွင် ေြမခ်ဳရြဖစ် တစ်ကကိမ်၊ ရပင်ကကီထွကီချိန် ၁လသကီတွင် တစ်ကကိမ်၊ ပနီမပွင််မှ တစ်ကကိမ်၊ ေြပကင်ဳံဖူဳေစ်ရစကြဖညဴ်သွင်ဳချိန်တွင် တစ်ကကိမ်ထည်ေပီရမည်။

KKMU- LUD, DOA 11

ေနွထွန်ေရီခီထကီေသက စိုက်ကွင်မျကီတွင်မိုီရကသီ ေြမြပ[ြ]ပင်ခ^{ြန်}ကင်^{လို့နို}

ေြမြပုြပင်ချိန်တွင်မို်ရကသီ ရေစ်ထုတ်ြေပကင် စိုက်ရန်

- ရေကကငီဆုဳြဖစ်သည်။
- ေနွထွနေ်ရီ မခ်ဳနိုင်ပါက မိုဳကကိုထွန်ေရီခဳြခငီြဖငဴ်ထွန်ေရီေကကငီပပီ ရစိုဓါတ်ပိုရရှိဩဖင်် ရထွက်နှုနီေကကငီေစသည်။
- ♣ ေတကင်ကုနီ ေတကင်ေစကင် မျကီတွင်မထွန်ယက်နိုင်ပါကေပါက်ြပကီြဖငဴ် ထွန်ေရီ ေကကင်ံေကကင် ေြမြပုြပင်ပပီ တစ်တနီနှင်် တစ်တနီ ၂ေပခွဲ၊ တစ်ပင်နှင်် တစ်ပင် ၉လက်မြခကီ၍ မျိုဳေစဴချေပီရမည်။
- တစ်ကျငီလျှင် တစ်စ်နူနီသက ချေပီရမည်။
- 🕭 ေမလ၊ ဇွန်လမျကီတွင် ရွကသွနီေသက မိုဳေရတွင်စိုက်ပျိုဳထကီေသက ရပင်မျကီကို (၁၄) ရက် ရတွင် ရချိန်မီ သက်ီခွဲေပီရမည်။
- ♣ ပင်ေြခေြမဆွေပီရန် ရထူ်လိုရပ်ပပီ ရချိန်မီ သင်္ကမခွဲဘဲ ေနကက်ကျမှ ရပင်သင်္ကခွဲပါက ရထွက်နူနီကျဆင်သွင်္ကတတ်သည်။

KKMU- LUD, DOA 12

" ေြပကင်ဳိဖုုံနှင်် ပဲမျိုဳစုဳသီနှီနှစ်မျိုဳကိုနညီစနစ်သုိဳမျိုဳြဖင်ိတွဲဖက်စိုက်ပျိုဳနိုင်ပါသည်။ (၁) သီညှပ်စိုက်ပျိုဳစနစ် (Intercropping) (၂) သီဆင််စိုက်ပျိုဳစနစ် (Relay cropping)

- (၃) သီလှည််စိုက်ပျိုစနစ် (Rotation)

ကာကွယြခင်ီ

- 🛘 ေြပကင်ဳဖူ်ဳပင် ၄၅ရက်သကီ ရရွယ်တွင် ရွက်စကီပိုံဳနှင့် ေခါင်ညွန့်ထိုံဳပိုံီမျကီ ကျေရကက်တတဲ သည်။
- 🛘 ပနီပွင််ချိန်တွင် ပိုဵြဖတ်ပါက ပျပိုဵမျကဵ ကျေရကက်တတ်သည်။
- 🛮 ထုံပုံီမျကီကုံ ဒိုင်မီသီယွန်၊ ဆှုမီသီယွန်ပုံီသင်္တေဆီမျကီြဖငဴ်
- ကကကွယ်နိုင်သည်။ 🛘 ကကက်၊ ကကက်တူေရွီနှင့်် ရှဉ််တို့သည်
- နို့ရည်တည်ချိန်တွင် ဖျက်ဆီတတ်ဩဖင်် ေဆီဖျနီြခင်။
- ေြခကက်လှန့ြခငီြဖင့် ကကကွယ်နိုင်သည်။
- 🛘 ေြပကင်မျက်ဳ ရဝါေရကင်သနီပပီ ေြပကင်ရို္င္ဂ်ီရည္ပကတွင် ရညိုေရကင်ကွင် မေတ္တရုမီ ၁၀ရက်ခန့် ရလို့တွင် ရပင်ကကက်ရှိေပါင်မျက်ကို ေပါငီသတ်ေဆီဖျနီ၍ နှိမ်နင်ေပရမည်။

အပငြဲပူေႂြခင်

- ✔ တစ်ပင်လျှင် စီနှုနီြပညဴ် တစ်ဖူီနှုနီရရှိေစရန် ရပင်သက်တမီ(၃၅-၄၀) ရက်သကီရတွင် ေဘကင်တင်ေြမေတကင်မေြမှကက်မီ ယူရီယကီ ၂၈ ေပါင်ကို နွကီေချီေဆွီနှငဴ် ေရဂ္ဂာ၍ စိုက်တနီမျကီကကကီတွင် ချပပိ ေြမေတကင်ေြမှကက် ေရက၍ ေပါင့်တင်ငံပုံရမည်။
- ✔ ထိုသက်တမီ ရရွယ်မှကပင် ရဖိုနှီသည် လျင်ြမန်စွကကကီထွကီလကပပီ ပင်စည်ြခကက်ဆစ်မှ စ၍ ေြပကင်ဖူီရစို့သကီေလကင်မျကီ ထွက်လကသည်။
- 🗸 ၎ငီကွက်ထွက်ရနဲ ရစုံဓါတ်နှင့်
- နိုက်ထရိုဂျင်ပေဖက်စဖရပ်၊ပိုတက်စီယမ်ဓါတ်မျကီလိုရပ်သည်။ 🗸 ရပင်သက် ၈ပွတ်သက်ရရွယ်တွင် ရဖိုနှီမျက် စတင်ထွက်လကပပီ (၆၀-၆၆) ရက်သက်တွင် ရဖိုနှီမှ ရဖိုဝတ်မှုနဲ့မျ်ကို စတွင်ကွဲထွက်လကသည္။
- 🗸 ထိုရချိန်တွင် မပမိတ်ဆက္ကမျကီလညီ ေြပူကင်ီဖူီ ရြပင်သို့ထွက်လကသည်။
- 🗸 ထိုရမရိပမီတ်မျှကီေပွါ် သို့ ရမဝတ်မှုန်မျှကီ ကျေရွက်က်ပပီ မျိုင်္ခြရက်င်သည်။ 🗸 ထိုရချိန်တွင် ပင်ပိုငီကကီထွက်မှုမှကလညီ ရပတ္မန္သသွက်သည်။
- 🗸 မျိုဳေရက္ခင်ပပ္ခ်ီ ၁၂ရက်မှစတင်၍ ေြပကင်ံေစ်သကီေလကင်ံ စတင်ကကီထွက်ပပီ ရေစံရွတွင် ကစီဓါတ် ြဖည့််တင်သည်။
- ✔ ရမပမ္ရွိတ်ဆူကထွက္ခ်လက္ပပ္ပီ (၂၄ရက္ခ်သက္စီ) ခွန့်တွင် ရေစဴမှက ရကနှုနီြပညဴ် ကကီထွက်လက်ပပီ ရစကြဖည််တင်မှု ရပ်ဆိုင်သွဲကီသည်။

- 🗸 ္ပြေပက္ငငီေစ်ရတွင္စီ ကစ္နီဓါတြ်ဖညဴ်တ္ရငီချိန်တွင် ရရွက်ကချက်လုပ်ေသက ရစက၏
- ၆၀% ကို ရေစ်ြဖစ်စ်စရန်ရတွက် ရသုိချသည်။ ထိုရချိန်တွင် ေရကင်ေစ်မျကီေစရန်ရတွက် ယူရီယင်္က ၂၅ေပါင်ကို နွကီေချီေဆွီနှင့် ေရက၍ေကျွေရမည်။

KKMU- LUD, DOA14

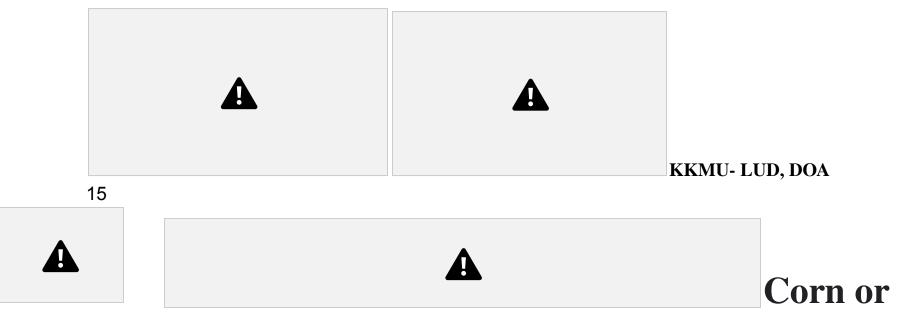

ရိတ်သိြေ**ီြခင်ီ** ရေစ်ထုတေ်ြပကင်ဖူီဖက် ရဝါေရကင်သနီပပီ ရဖူီရည္ပကတွင်ရညိုေရကင်ကွင်ီေပါလက

ပါက ရိတ်သိမီသင််သည်။

- 🛘 ထိုရချိန်တွင် ရေစ်တွင် ရစိုဓါတ် (၂၅-၃၅)% ခန့် ရှိနိုင်ဩဖငဴ် ဖက်ကို ချက်ချငီခွကပပီ (၅-၇) ရက်ခန့် ခပ်ပါပါေနလှနီေပီပါ။
- 🛘 ရေစဴေချွေပပီပါက တစ်ေနထပ်လှနီပပီ ရဖျငီ၊ ရေမှက်၊ လုိဳပိန်၊ လုိညှပ်မျက်ကို သန့်စင်ရမည်။
- 🛘 မျိုဳေစဴရြဖစ်ထကဵရှိပါက မျိုဳေစဴ ၁ကီလိုကို ဟိုမိုငဵမှိုသတ်ေဆဵ ၁ကီလိုနှငဴ်

ေရကနယ်၍ ရိတ်သွတ်သိုေလှကင်နိုင်သည်။

Maize requires a soil pH Maize requires a soil pH of 5.8-6.0. Soil microbial activity is optimized at pH levels around 6.0, increasing nutrient cycling and biological activity. When the soil pH drops below 5.5, Mg, calcium, K and molybdenum availability falls.

Which soil is best for maize production?

Maize can be grown successfully in variety of soils ranging from **loamy sand to clay loam**. However, soils with **good organic matter content** having **high water holding capacity** with **neutral pH** are considered good for higher productivity.

What are the nutrient requirements for maize?

The maize plant is a **heavy feeder**, requiring an intelligent fertilizer programme. It **requires a lot of nitrogen, phosphorus, potassium and zinc**. It responds very well to heavy nitrogen fertilization, at a concentration that would normally cause lodging of other cereal crops.

Maize requires more N and P than other essential elements for the development of all growth stages. To produce high yield and sustain soil fertility, essential nutrient elements ought to be provided in an appropriate amount.

Fertilizer for maize production

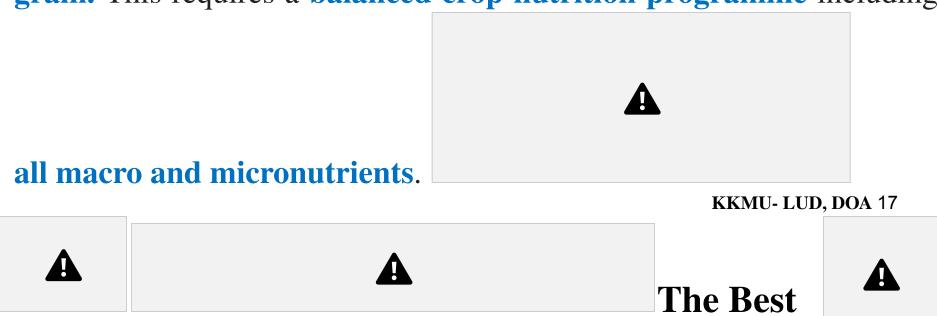
Which fertilizer is good for maize production?

The standard fertilizer recommendation for maize consists of **150 kg** ha⁻¹(NPK 14–23–14) compound fertilizer and 50 kg ha⁻¹ urea.

(Dugué 2010)

How do you increase maize yield?

Maize yield is increased by establishing the correct number of plants to create and maintain an efficient green leaf canopy and then maximizing the number of grains per cob and the weight of each grain. This requires a balanced crop nutrition programme including

Fertilizer for Maize What is the best time to fertilize maize?

It has been reported that maize is a **heavy feeder of nitrogen** and that it requires nitrogen application at **four weeks after planting**. (Lucy et al., 1998)

☐ What is the NPK ratio of maize?

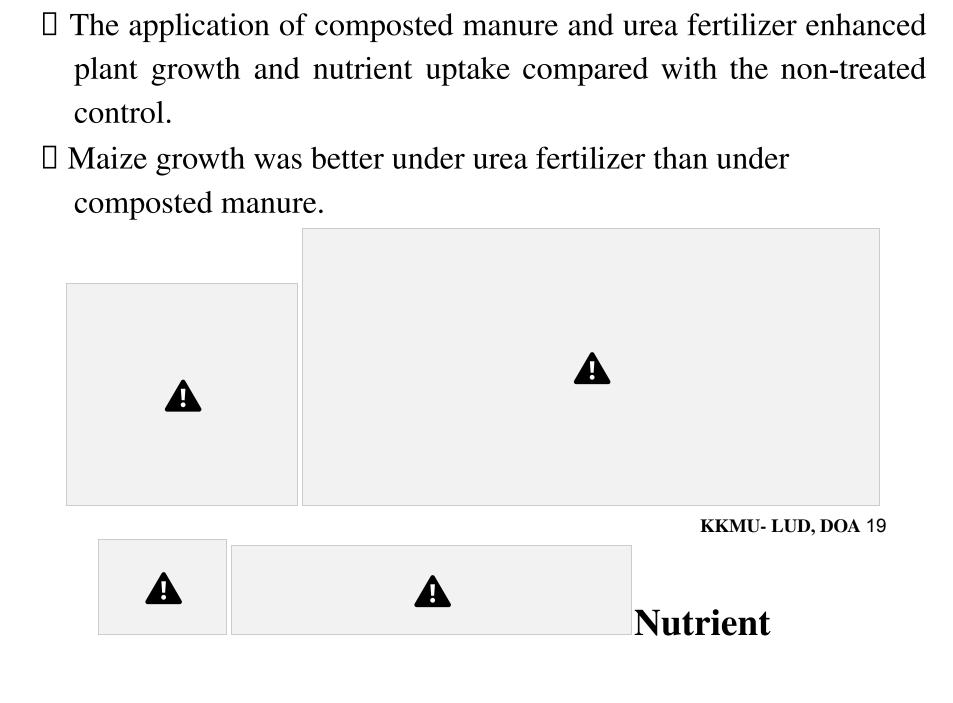
Apply NPK fertilizers as per **soil test recommendation** as far as possible.

☐ If soil test recommendation is not available adopt a blanket recommendation of 135:62.5:50 NPK kg/ha, ZnSO₄at 37.5 kg/ha. ☐ Maize can easily achieve 9 tons/ha (40 bags per acre) with the right agronomy and adequate moisture, but it does require adequate nutrition to achieve this the amount of fertilizer required is best calculated by multiplying the target yield in tons per hectare, by 20-25 kg.[Eg. 9 × 1000/ 25 = 360 kg] & [Eg. 9 × 1000/ 20 = 450 kg]

KKMU- LUD, DOA 18

A

Is urea

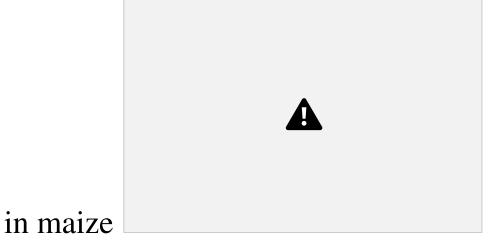
A

deficiencies

Nutrient deficiencies in crops
reduce yields, quality and profits to the farmer.

Yield can often be reduced 10-30% by deficiencies of
major nutrients before any clear symptoms of deficiency
are observed in the field.

The photographs of common nutrient deficiency symptoms

နုံကဲထရိုဂျင်(N) ဓာတ်ချို့တ**်**ြခင်ဳSymptoms

- 🛘 ချို့တဲ်ေသကရရွက်မျကီသည် ချွေနေ်နပပီ ရရွက်ထွက်ကျဲြခင်။
- 🛘 ရရွက်ရင်မျကီတွင် ရရွက်ထိပ်ပိုငီတွင် V-ပုဳစီရဝါေရကင်ေြပကငီသွကဵြခငီသည်ရရွက်ေရကက်ေြခထိ ဆက်ြဖစ်ေပါပါသည်။
- ြ ေနကက်ဆုိတွင် ရရွက်မျကီသည် စိမီေရကင်၊ ရဝါေရကင်ေဖျက်ေဖျက် ညီညကစွက ေြပကင်သွက်ပါသည်။ ေရကက်ေြခရှိ ရရွက်ရင်မျကီသည် ရညိုေရကင်ဆဲလ်ေသမျကီ ြဖစ်သွက်ပါသည်။
- 🛘 ပင်ပိုငီကကီထွက်မှုရပ်တန့်သွက်ပပီ ရရွက်နှင် ပင်စည်မျက်ရကီလုံဳ

- စိမ်ီဝါေရကငြ်ပေနပါသည်။ ရရွက်ရင်မျကီသည် ရမျကီဆုဳေတွ့ရပပီ ရဝါေရကင်ေြပကင်သွက်ဳပပီ မရင်မှီ ေသသွက်ဳပါသည်။ ပင်စည်ရေြခတွင် နီညိုေရကင်ေြပကင်သွက်ဳပါသည်။
- 🛘 ေြပကင်ီရိုီကက်ီထွက်ဖွံ့ပဖိုီမှုကို ဟန့်တက်ြခင်ီ ခ်ီရပါသည်။
- 🛘 နိုက်ထရိုဂျင် ချို့တဲ်ြခင်ီေကကကင် ေြပကင်ဖူီရိုီရရွယ်စကီ ေသီသွကီြခင်ီနှင် ရေစရဆဳြဖည်တင်မှု မြပည်စုဳြခင်။
- 🛘 ချို့တဲ်ေသကရပင်မျကီသည် ရပင်ပု၍ ကျဲေသကကကီထွကီမူြပေနပါသည်။ ရရွက်မျကီသည် ညီညကစွက စိမီေဖျက်ေရကင် ေြပကငီသွကီပါသည်။

Reason

ြ ဆကလ်ဖကချို့တဲ်ြခငီနှင် ဆင်တူပပီ ပို၍ငယ်ရွယ်ေသကရရွက်မျကီတွင် စတင်ြဖစ်ေပါပါသည်။ ြ နိုက်ထရိုဂျင်ချို့တဲ်ြခင်ီသည် ရရွက်ရင်မျကီတွင် ြမင်သကပါသည်။

KKMU- LUD, DOA ²¹

နိုက်ထရိုဂျင်(N)

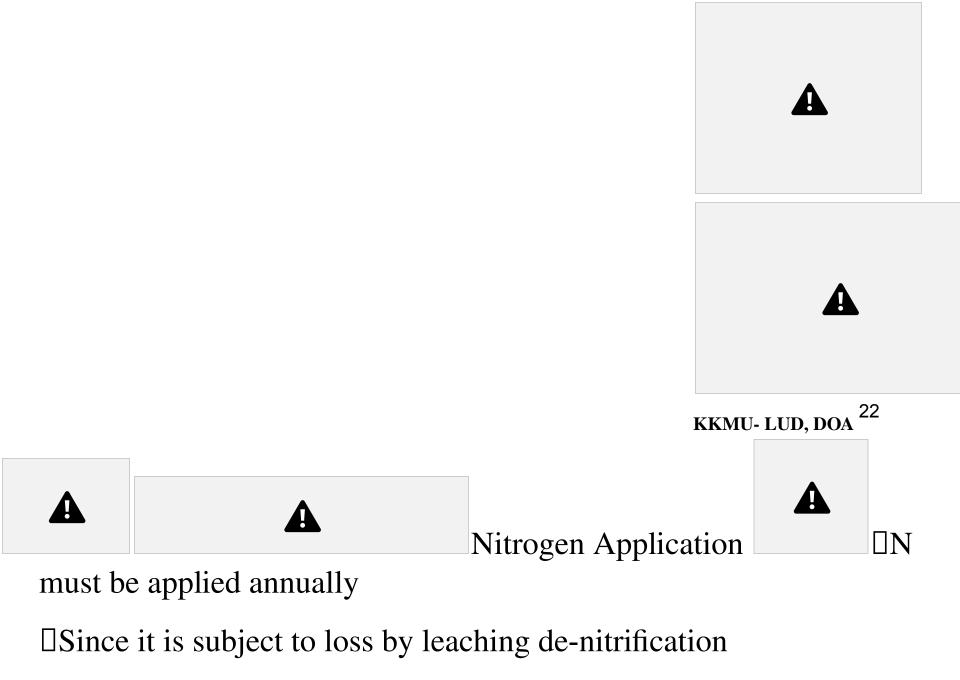

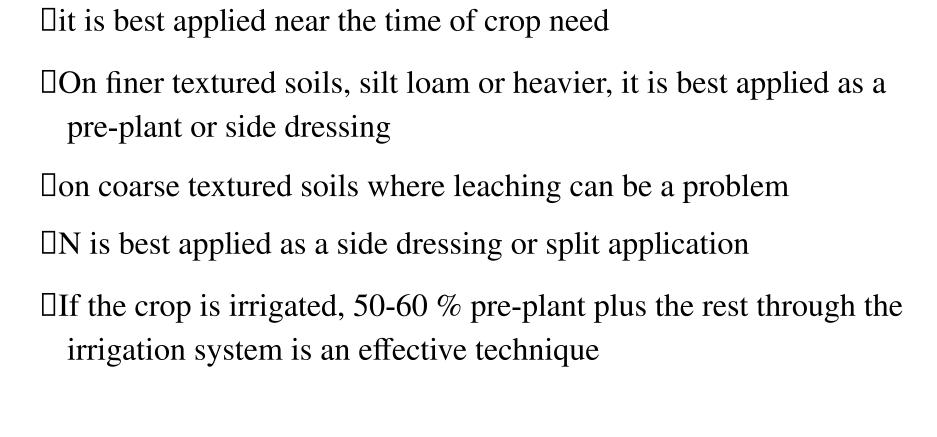
ဓာတ်ချို့တဲ်ြခင် Symptoms

ရရွက်မျကီသည် စိမ်ိေဖျက်ေရကင်ညီညကစွက ေြပကင်ံသွက်ပါသည်။

ေရကက်ေြခရှိရရင်ဆုိရရွက်မျကီသည် ရဝါေရကင်ေြပကငီသွက်ီပပီ ရရွက်ထိပ်တွင်ရညိုေရကင်ဆဲလေ်သ မျကီ ဆက်လျက်ြဖစ်ေနပါသည်။

KKMU-LUD, DOA 23

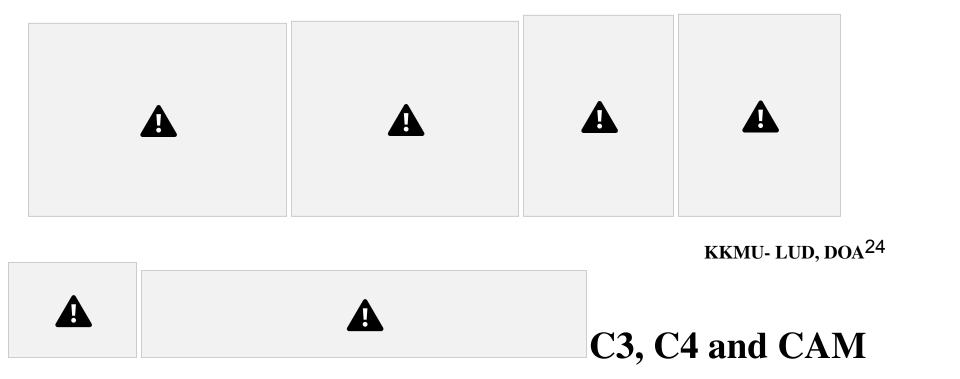

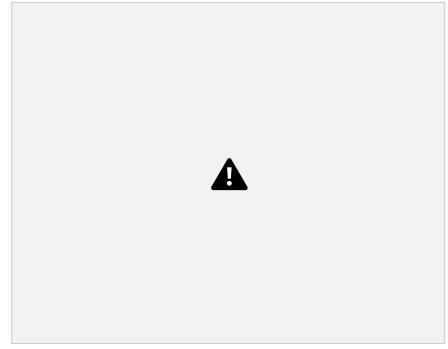
Role of

Phosphorus in Plant Development Both P and K are absorbed in large quantities by corn plants. Phosphorus is important for stimulating root and shoot growth and promoting vigorous seedling growth. (Google: Feb 11, 2021) ♠ Early season P

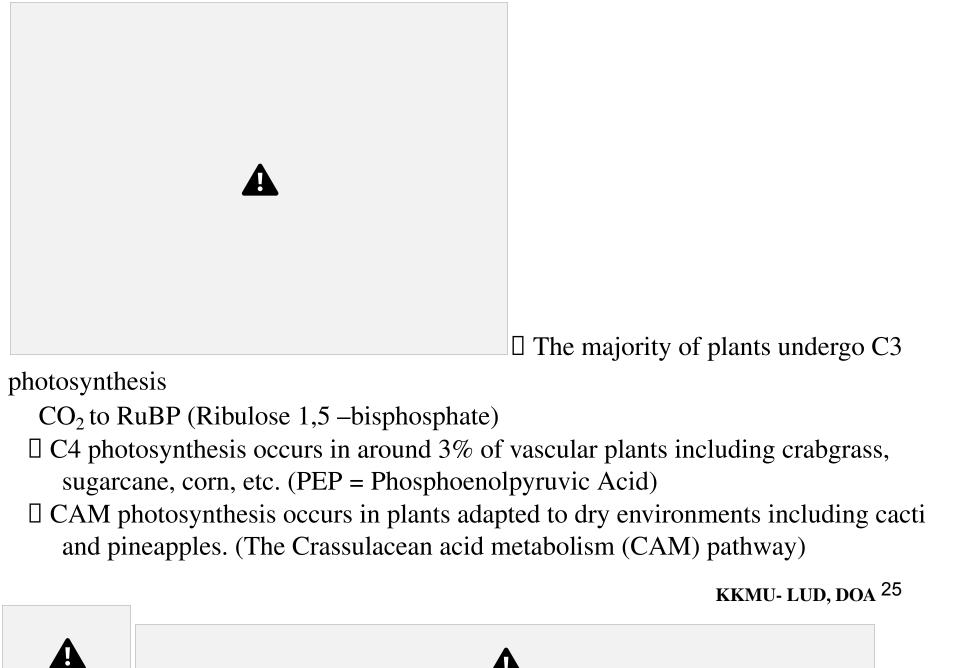
deficiency symptoms can occur in cool soils with adequate P. ♠ Cool soils limit root growth and nutrient uptake, resulting in a temporary P deficiency and plants that may be stunted or purple in color.

- ♠ Occasionally, the purple coloration is not a symptom of P deficiency but related to air temperatures and bright sunny days.
- ♠ The purple coloration is caused by the accumulation of reddish-purple pigments. ♠ It has been hypothesized that a combination of bright, sunny days and cool nights (40's to 50's F)

Plant

of Phosphorus in Plant Development (Cont.,)

♦ The results in the accumulation of the pigments as a result of high photosynthetic activity during the day and little metabolism of them during the night.

- ♠ This condition will not impact yield, unlike if the symptom is the result of a P deficiency. Symptoms diminish as the soil warms up.
- ♠ Some corn products during early development can mimic these cold temperature P deficiencies.
- **♠** These corn families have a natural genetic purple seedling color that can be mistaken for cold weather induced P deficiency.
- **♠** This purple coloration can be observed on some corn products during all stages of plant development.

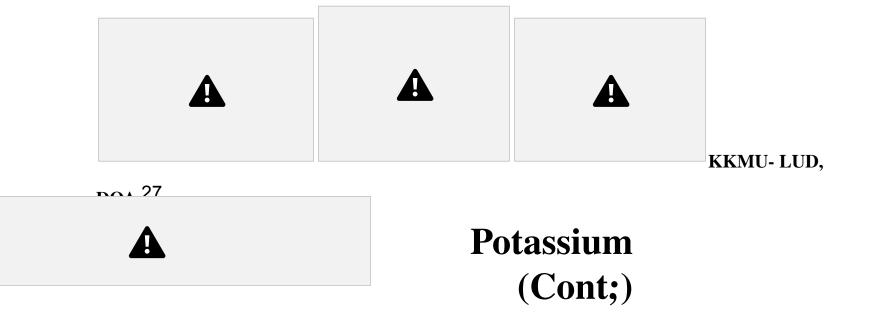

KKMU-LUD, DOA 26

Potassium in Plant Development

- ◆ Potassium is important for corn growth because it helps increase disease resistance and water stress tolerance.
- ♠ How much potassium does your corn require per acre?
  - "A standard benchmark is that potassium uptake for a 180-bushel corn yield is 240 pounds of potassium per acre. The critical level of potassium in the soil for optimum performance is approximately 165 ppm.
- ♠ Potassium is associated with the movement of water, nutrients, and carbohydrates within the plant.
- ♠ These functions stimulate early growth, increase protein production, and improve the efficiency of water use and resistance to diseases and insects.
- ♠ Plants with insufficient K have difficulty absorbing water and N from the soil, which might increase drought stress.
  - ♠ Corn plants conserve water and reduce moisture stress by closing leaf stomata (openings on the undersides of leaves) mechanism, which is regulated by K.

- ♠ Plants with inad equate K may be slower at closing their stomata, which reduces protection from drought stress.
- ♠ Additionally, deficient plants may have reduced energy making capacity via

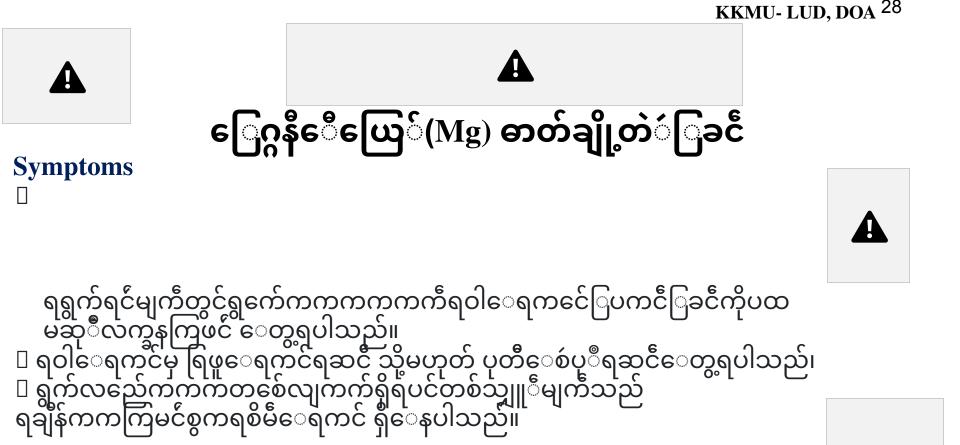

Potassium in Stalk Rot Disease

◆ Stalk rots are among the most common and damaging of corn diseases. ◆ Yield losses can result from premature plant death and lodging. ◆ The severity of stalk rot

loss can be minimized with an optimum balance between K and nitrogen (N) levels in plant tissue.

- ♠ Excessive N that is out of balance with K, can cause a rapid flush of growth which may cause the plant to have insufficient structural composition to guard against fungal pathogens that cause stalk rot.
- ♠ Potassium has been associated with improvement of stalk strength. ♠ When corn plants take up enough K, stalk dry down is moderated after maturity and the risk of lodging may be reduced.

ြ ချို့တဲ်မူြပငီထန်လျှင် ရရွက်သည် ရွက်ေကကကကကကိရဆင်ဧရိယကတွင်ရနီေရကင်နှင် ခရမီေရကင် ေဖျက်ေဖျက်ြပေနပါသည်။

ရသင်ရတင်ချို့တဲ်ေသကရရွက်တွင်ရွက်ောကကကကကီရဝါေရကင်ရ ဆင်မျကီသကလျှင် ေတွ့ရပါသည်။

Reason

🛮 ရိုငီရွနီနှင် မဂ္ဂနိစ်ချို့တဲ်သည် လက္ခနကမျကီသည် ဆင်တူပါသည် 🖟 သို့ေသက် ရရွက်နုမျကီတွင် စတင်ပါသည်။

KKMU-LUD, DOA ²⁹

သီ (Fe) ဓာတ်ချို့တဲ်ြခင်

Symptoms

♣ ရိုငီရွနီဓကတ်ချို့တဲ်သည် လက္ခနကမျကီသည် ရရွက်နုမျကီတွင် စတင်ေတွ့ရှိရ ပါသည်။

ရပင်မျကီသည်ရွက်ေကကကကကကီလိုငီမျကီတွင်ရရွက်ရ ဝါေရကင် မျှကို ြပသေနပါသည်။

♣ ချို့တဲ်မူမျကဵ ြပငဵထန်စွကချို့တဲ်သည်
ရချိန်တွင်ရွက်ေကကကမျကိသည်

စိမီဝါေရကင်ြဖစ်လကပပီရပင်ကကီထွက်မူရပ်တန့်သွက်ပါသ ည်။

Reason

- 🛧 မဂ္ဂနိုစ်ချို့တဲ့ဴြခင္နီနှင် ေရကနိုင်ပါ့သည္က်။
- ♣ မဂ္ဂနီစ်ချို့တဲ်ြခင်သည် ၘေပြာကင်သီနှိတွင်
- ေတွ်ရဲခဲပါသည်။ 🕭 ရပင်မျက်တွင် မဂ္ဂနီဆီယမ်ချို့တဲ်ြခင်သည့်လည် ရွက္ခ်ေကကကကကီ
- ရဝါေရကင္ငြေပြကငီြခငီကို ေတွ့ရပ္ပပီ
- ရရွက်ရင်မျက်တွင်စတင်ေတွ့ရ ပါသည်။

KKMU-LUD, DOA 30

ေ ကီနီ(Cu)ဓာတ်ချို့တဲ်ြခင်

Symptoms

📤 ရငယ်ဆုိရရွက်မျက်သည်

ရွက်ေကကကကကစရဝါေရကငြ်ပဩခင်ီ သည်

ရရစ်လိုက်ရရစ်လိုက် ထွက်ေပါ်လကပါသည်။

♣

ရဓိကရကဵြဖင်ဴရရွက်၏ေရကက်ေြခရပိုငဵတွင်တညီတည ကတညီ စိမဵဝါေရကငြ်ဖစ်ပါသည်။

A

Reason

♣ ေြပကင်ီသီနှဳတွင် ေကက်ပါဓကတ်ချို့တဲ်မူသည်ေတွ့ရခဲပါသည်။♣ နိုက်ထရိုဂျင်နှင်

ဆကလ်ဖကချို့တဲ်ြခငီနှင်ဴ ေရီေသကရကသီတွင်

ြဖစ်ေပါ်လကေသက လက္ခနကသည် ေကက်ပါဓကတ် ရသင်ရတင် ချို့တဲ်ြခင်နှင် ဆင်တူပါသည်။

KKMU- LUD, DOA 31

ဘိုရွန်(B)ဓာတ်ချို့တဲ**ဴ**ြခင်ဳ

Symptoms

ရရွက်မျကီသည်ရဝါေဖျကဴေရကင်သို့မဟုတ်ရြ ဖူေရကင် ရကကည်စက်မျကီ ြပေနပပီ ချို့တဲ်မူဆကြံဖစ်ေနချိန်တွင် ရညိုေရကင်ဖေယကင်စင်မျက်မျက်ြဖင် ြဖစ်ေနပါသည်။ 🍨 ေြပကင်ဖူီရူတိုင်ရေစ်စီြဖည်ဆညီမှု မြပည်စုဳပါ၊ 📤 ရေစ်မျကီသည် ညီညီညကညကစီထက်သကဲ်သို့မဟုတ်ဘဲ ပုဳစီပျက်ေနပါသည်။

🕭 ဆစ်ကကကီတိုပပီ ရပင်ကကီထွက်မှု ရပ်တန့်သွက်ပါသည်။

KKMU- LUD, DOA 32

ကယ်လ်ဆီယြေ် (Ca) ဓာတ်ချို့တဲ်ြခင်ဳ Symptoms

ချို့တဲ်မူမျကီသည်ပို၍ငယ်ေသကရရွက်မျကီတွင်စတင်ပါသ ည်။ 🕭 ရရွက်ထိပ်မျကီသည် ရစိမီေဖျက်ေရကင် သို့မဟုတ် ရြဖူေရကင်

ရစက်မျကီ သို့မဟုတ် ရဆင်မျကီြဖစ်လကပပီ

ြေငဵဂ္ဂနိေ်(Mn)ဓာတ်ချို့တဲ်ြခငဵ

Symptoms

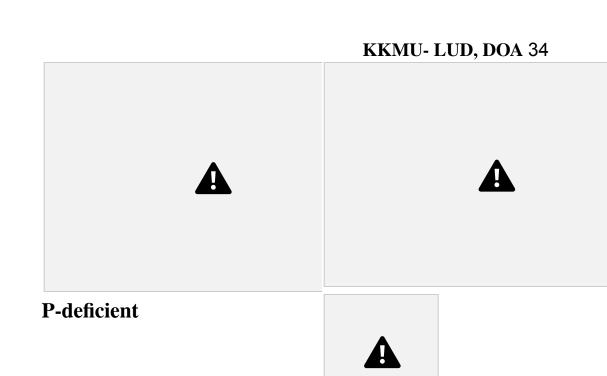

မဂ္ဂနိစ်ထည်ဝင်မူနညီသည်ရေြခရေနတွင်လက္ခနကြပ သမူ ခက်ခဲပါသည်။

ချို့တဲ်မူြပငီထန်သည်ရေြခရေနတွင်ရေရကင်ေဖျ က်ပပီ ေထကင်မတ်ေနပါသည်။

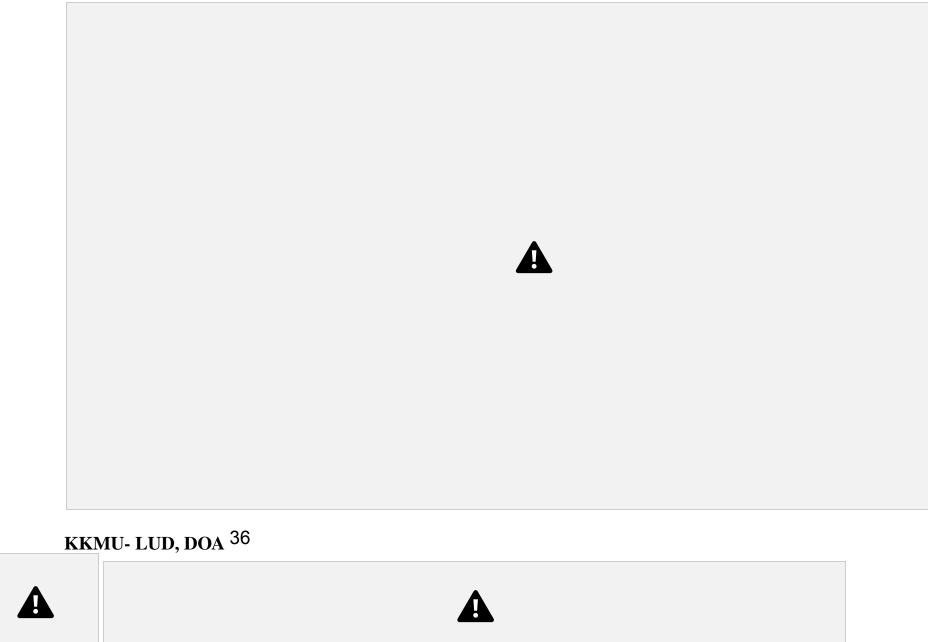

ရြဖူေရကင်ရွက်ောကကကကကီရဆင်မျကီနှင်စိမ်ဝါေ ရကင်ရရွက် မျကီသည် ြဖစ်လကပါသည်။

P &K-deficient

သ	တ္တာဝေြြေဨဇာ့သည်
ေ	ဥ်ဆကြေ်ြပတွေိုက်ပျို္င္ေရီနှငဴေီပ္စာီြဖေ်ထုတ်လုပ်ေရီနှေြေျို ီလု ိဳ အတွက ်
ျ <u></u>	)န်လည်းပဖုိ့ပမစ္စမီရငြဖစ်သည်။
	နှစ်တို နှစ်ရှည် စိုက်ပျိုဳေြမရတွက် ရကျိုဳရရှိေစေသက သဘကဝမှရရှိနိုင်သညဴ်
	ရရကမျကီ- Animal manure, crop residues, compost, green manure, relay or intercropping
	of legumes (dual purpose legumes), and biomass resulting from short- to long-term fallows
	are among the most promising organic sources .
	လုပ်ကွက်ငယ် ေတကင်သူမျကီ မိမိစိုက်ခင်ီေြမ ရက္ခဟကြရဖည့္ခ်တင်ီေရီရတွင္နာ်ဓကတု ဓါတ်ေြမဨဇကမျကီ ဂိုသက
	ရကဟကရြဖညဴ်တင်ီေရီရတွက်ဓကတု ဓါ်တ်ေြမဨဇကမျကီ ကိုသက
	ရကီြပုေနရြခင်ဳကိုေလျက်ပါေစပပီ alternative nutrient sources ကိုရရှိေစနိုင်သည်။
	Organic manures affect the availability of nutrients by adding nutrients, through the
	mineralization-immobilization process, as a source of energy for microbial
	activities or as precursors to soil organic matter, and by lessening P fixation in the
	soil.
	Organic manure improves the overall physical characteristics of the soil
	(ေြမ၏ရုပ်ဂုန်သတ္တိ) and soil organic matter together with the major and minor
	organic nutrients and prevents physical compaction of soil (ေြမဆီသိပ်သည်မှု)
	improves soil aeration (ေလဝင််လထွက ်), and prevents leaching losses
	(စိမ််ဝင်စီဆင်ီေပျကက်ဆုံဳမူ).

A

Organic Matter and Corn Production Soil

The collective interaction of the nutrient components in organic fertilizer incorporates the soil with the complete range of nutrients within a comparatively short time, and their effects last longer for the current crop to benefit directly. Agriculture lacking organic manures/crop residues has resulted in a lessening of biological and physicochemical properties of the soil.

(Verma J. P. and Verma R., 2015)

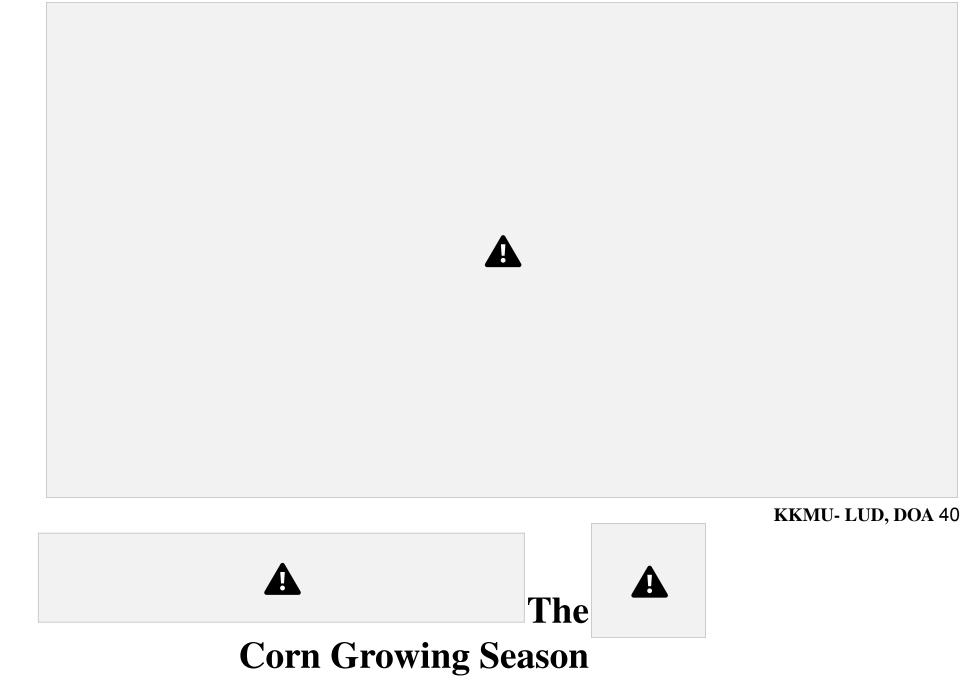
☐ A combined application of organic and inorganic appears to be an ideal method to meet nutrient requirements of crops rather than a sole application of either source. ☐ The combined application of fertilizers and manures increased the nutrient uptake of the plants.

☐ The significant buildup of organic carbon (0.74%), available N (316.0 kg/ha), available P (10.8 kg/ha), and Zn uptake were observed with the application of the recommended dose of fertilizer (40–15 kg N-P/ha) + FYM 10 t/ha. (Tetarwal et al.,

☐ The integrated application of 50% NPK + 50% poultry manure increased nutrient (N, P, and K) uptake of maize over sole poultry manure and sole inorganic fertilizer. (Almaz et al. 2018) KKMU-LUD, DOA 38 Plant **Population Densities**

In high potential/irrigated environments, a final stand of **50-60000 plants per ha** can be targeted on most varieties from the 500 series to 700 series, whereas population densities of **37-44000 plants per ha** are recommended in low rainfall potential areas.

KKMU- LUD, DOA 39

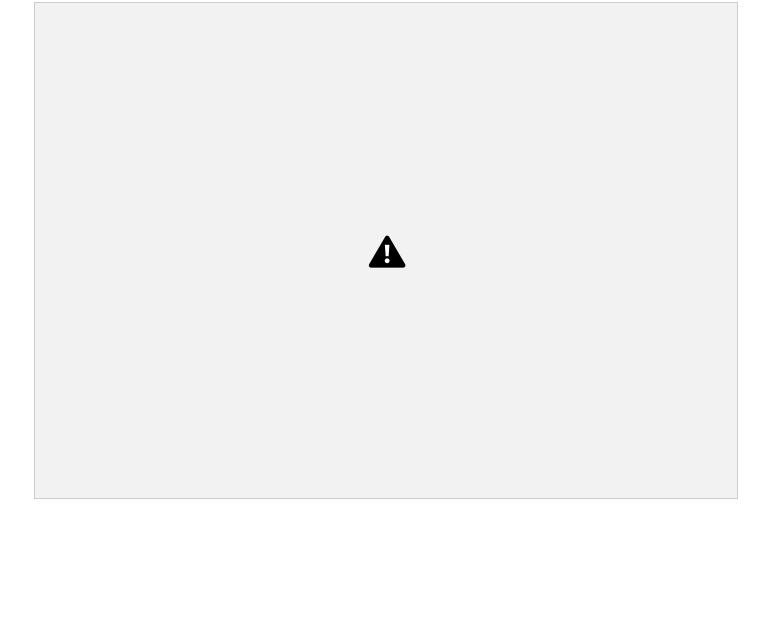

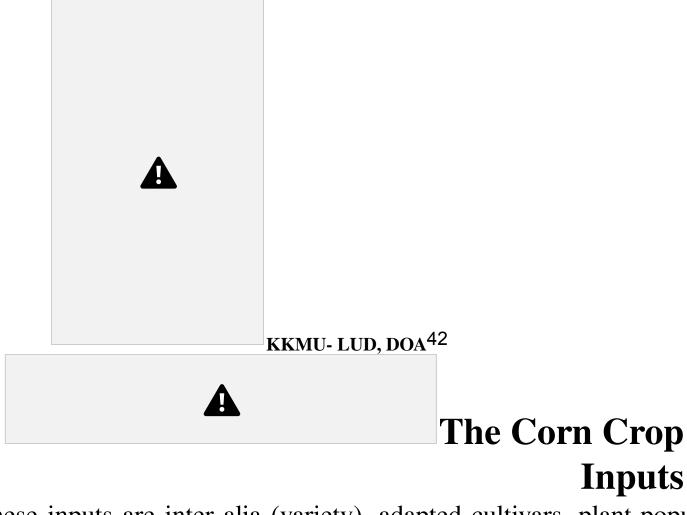

Generally, a maize crop that is planted before the main rains start have more vigorous root system and hence beneficial to plant early. Planting early also lengthens the growing season. If irrigation is available, planting can commence as **early as the first week of October**.

KKMU- LUD, DOA 41

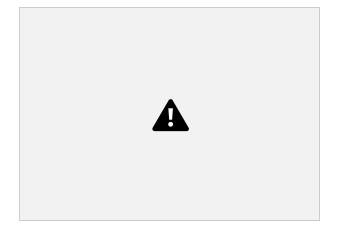
These inputs are inter alia (variety), adapted cultivars, plant population, soil tillage, fertilization, weed, insect and disease control, harvesting, marketing and financial resources

Nutrients and NPK Ratio

Pre-planting fertilizers for corn should have NPK ratios of **1-4-0**, **1-3-1**, **1-3-3**, **or 1-1-1** to ensure they don't contain too much nitrogen. This will ensure they develop a healthy root system and have strong stems and foliage. (Google, Jan 26, 2022)

The seed rate varies depending on purpose, seed size, plant type, season, sowing methods etc.

The following crop geometry and seed rate should be adopted.

KKMU- LUD, DOA 43

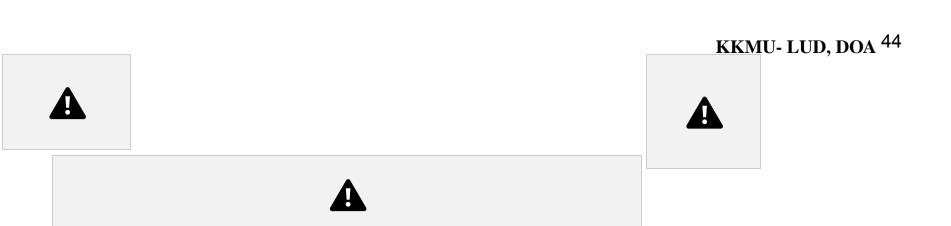

♣ When needed,

rates of nitrogen up to about 40 to 50 pounds per acre can be applied in the fertilizer

band provided the N + K₂O application does not exceed 80 to 100 pounds per acre.

- ♣ Sustainable crop productivity might be attained through the judicious use of both organic and inorganic fertilizers. 'e substitution of parts of inorganic fertilizers with organic fertilizer could maintain and sustain soil productivity and improve crop productivity.
- ♣ Integrated application of inorganic fertilizers with different sources of organic manures in different amounts has significant benefits to enhance maize productivity, improve nutrient uptake by plants, and maintain soil nutrient status in maize-based cropping systems
- ♣ It combines both organic and inorganic nutrient sources to achieve higher crop productivity, prevents soil degradation, and improves soil-water infiltration, thus helping to meet future food supply.
- ♣ Sustainable food security needs a balance between increasing crop productivity and environmental sustainability

Fertilizer Application and Plant Health

- Urea: 275-300 kg/ha. (110-120 kg/ac)
- TSP: 175-200 kg/ha. (70-80 kg/ac)
- MoP: 100-125 kg/ha. (40-50 kg/ac)
- Gypsum: 125 kg/ha. (50 kg/ac)
- ZnSO₄: 10 kg/ha. (4 kg/ac)
- ☐ Land should be prepared 4-5 ploughing and laddering.
- ☐ The field should be properly leveled.
- $\Box$ 1/3 urea and all other fertilizer should be applied during final land preparation. $\Box$
- 2/3 Urea are equally splited applied at 35-40 DAS and 65-70 DAS. ☐ Thinning:
- When plant attain a height of 5-10 cm, it should be thinned out at 10-15 DAS.
- ☐ Weeding: 2 weeding can be done.
- ☐ Seed Treatment: Seed should be treated with Agrosan G.N. and Granosan M.
- ☐ Use resistance variety.
- ☐ Spray crop with Malathion 57 EC or Fifanon 57 EC for Earworm and aphids.
- ☐ Spray Sumithion/ Diazinon 57 EC for KKMU- LUD, DOA 45

borer.

Corn

and Previous crop

- Research has shown that maize will produce better when grown in rotation with another crop, especially a legume, probably as a result of diminished incidence of pests and diseases, reduction of the negative effect of continuous maize cropping, and contribution of N from the legume. While much of the **disadvantage of growing maize after maize** can be overcome by applying N fertilizer, it is not possible to apply enough N to eliminate completely the yield difference between rotational and continuous maize. (IFA, 1992)
- ☐ For N, soil sampling and analysis must be done annually but even the soil tests may be reliable under high rainfall conditions, especially with sandy or very poorly drained soils. For relatively immobile nutrients like P, K, and Mg, most research has shown that soil analysis conducted on samples collected every 3-4 years will be adequate. For micronutrients the available soil test procedures have not been shown to be highly reliable and it is suggested that plant analysis should be used in conjunction with soil tests: deficiencies of many of the micronutrients

ြေဟင်ပင်၏ အထွက်နှုနီ အလိုက် အဓိက အာဟာရလိုအပြေှု (Macronutrients)

အထွက်	အပင်							
နှုနိ (တန်/ဧက)	အေိတ် အပိုင်	N	P ₂ O ₅	K ₂ O	MgO	CaO	S	Cl
გ.ი	ေြပာငီ ဆီ	၅၂	၂၈	၁၉	?	O.0	9	ე.၈
	ေြဟင် ရိုဳ	ქ၅	?	၇၆	JJ	JJ	9	၀.၃၁

J.၅	ေြပာင် ဆီ	90	၁၆	၁၂	5.0	၀.၆	9	-
	ေြဟင် ရိုီ	ქე	ტ.9	२१	၁၁	િ	9	-

KKMU- LUD, DOA 47

ြေ ပာင်ပင်၏ အထွက်နှုနီ အလိုက် အနညီလိုအာဟာရလိုအပြေ ှု (Micronuti အထွက် အပင်အေိ ဂရမ်/ဧက								
အထွက် နူနီ (တန်/ဧက)	အပင်အေ တ် အပိုင်	Fe	Mn	Co	Zn	В	Мо	
გ.ი	ေြပာင်ီ ဆီ	99	J9	თ	22	Jo	J.9	
	ေြပာငီ ရိုီ	၈၁၇	၁၁၃	રૃહ	22	၅၆	၁.၂	
J.၅	ေြပာင် ဆီ	-	၂၈	၁၆	99	-	-	

କୁଦ୍ର   ଜୁନ୍ଦ୍ର   ଜୁନ୍ଦର   ଜୁନ୍ଦ୍ର   ଜ୍ୟୁ   ଜୁନ୍ଦ୍ର   ଜ୍ୟୁ   ଜୁନ୍ଦ୍ର   ଜ୍ୟୁ   ଜ୍ୟୁ
--

KKMU-LUD, DOA 48

ေြဟင်ဳပင်သက်ေတြ်ီအလိုက် အာဟာရှေပ်ယူြေူ

အပင်သက်တြေ် (ရက်)	အာဟာရေုပ်ယူောီသုိဳြှေ့ (ကီလိုဂရြေ်/ဧက/ေန့)						
	N	P_2O_5	K ₂ O				
၂၀-၃၀	0.0	٥.၂	0.ე				
20-50	J.?	၀.၆	9.0				
၄၀-၅၀	2.9	၅.၀	9.9				
၅၀-၆၀	ე.၁	0.၈	ວ.ຄ				

Nutrient Uptake and Removal by 230 Bushel Corn

^{**} HI was calculated according to the following formula:

Harvest index (%) = Grain yield / Biological yield $\times$ 100.

KKMU-LUD, DOA 50

Timing for

Corn's Fertilizer Application

Uptake of over half the N and P and 80% of the K is accomplished before the crop reaches the reproductive stage. It is therefore imperative that an adequate supply of these major nutrients be available to the plants early and remains available throughout the growing season. Even though only small amounts are taken up early in the season, high concentrations should be available in the root zone as the root system is small at that time and the soil is often cold.

☐ There is much greater flexibility in the application of P and K since they are relatively immobile. On many soils they may be broadcast either in the fall or spring with similar results, except on sandy soils where there is a possibility that the K might be leached out of the rooting zone (K should then be applied just before planting).

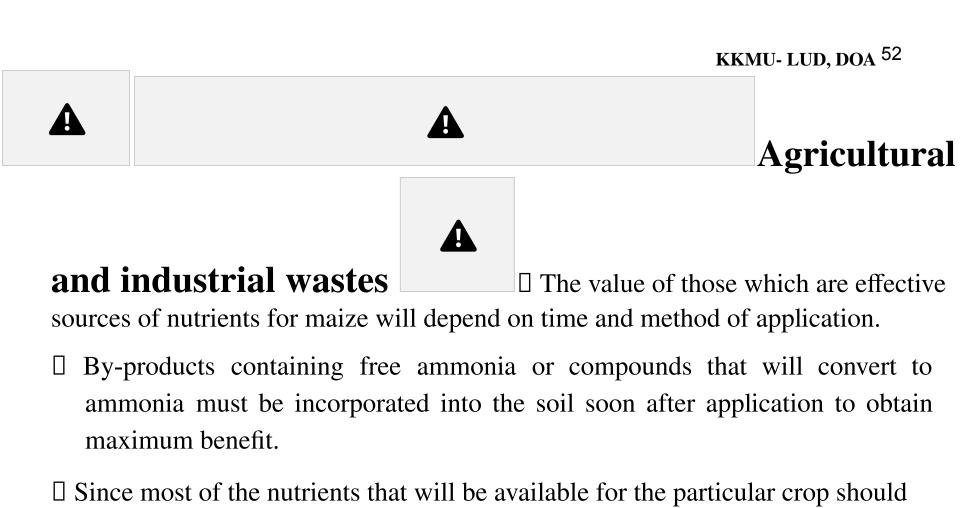

Method of

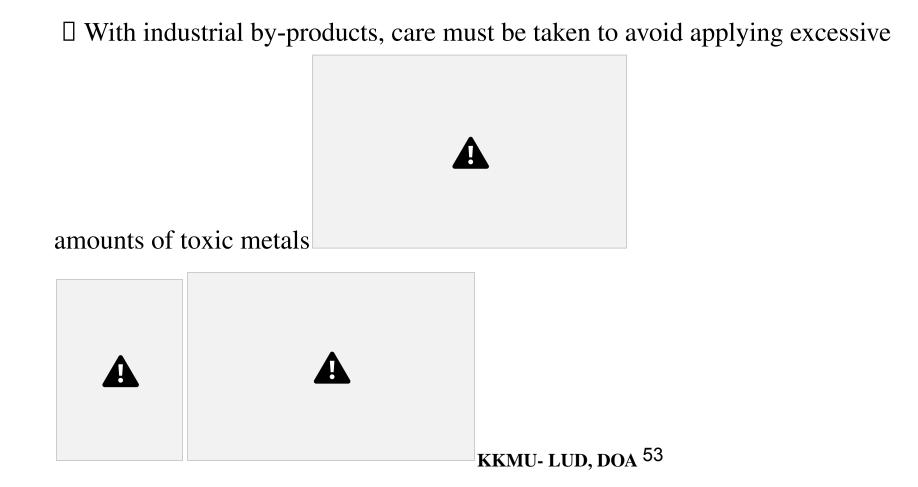
Fertilizer Application □ On field where the soil fertility status is at or above the desired level, there is little evidence to show any significant difference in yield associated with different methods of application. In contrast, on soils with a low nutrient status or a high P-fixing capacity, placement of the fertilizer within a concentrated band has been shown to result in higher yields, particularly at low rates of application. On higher-testing soils, although yield differences are unlikely, plant recovery of fertilizer nutrients in the year of application will usually be greater from a band place 5 cm to the side and 5cm below the seed than when broadcast.

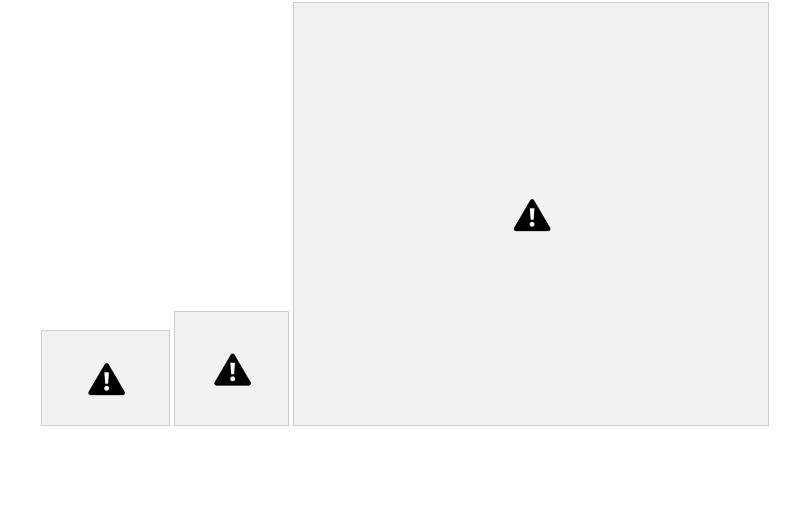
□ Placement of fertilizer directly with the seed is sometimes referred to as "pop-up", but this is a misnomer as the crop does not emerge any sooner and may indeed emerge 1-2 days later than without such application. If used, pop-up fertilizer should contain all three major nutrients in the proportions N: P_2O_5 : $K_2O = 1:4:2$. Under normal moisture conditions, the

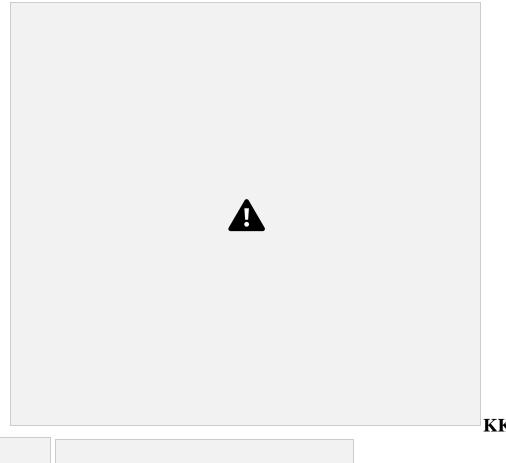
maximum safe amount of N+ K2O for placement directly with the seed is 12-15 kg/ha in 100 cm rows and correspondingly more in closer rows. In excessively dry springs, even these low rates may result in reduce germination and/or damage to seedling.

be estimated from available data on their relative release rates.

KKMU- LUD, DOA ⁵⁴

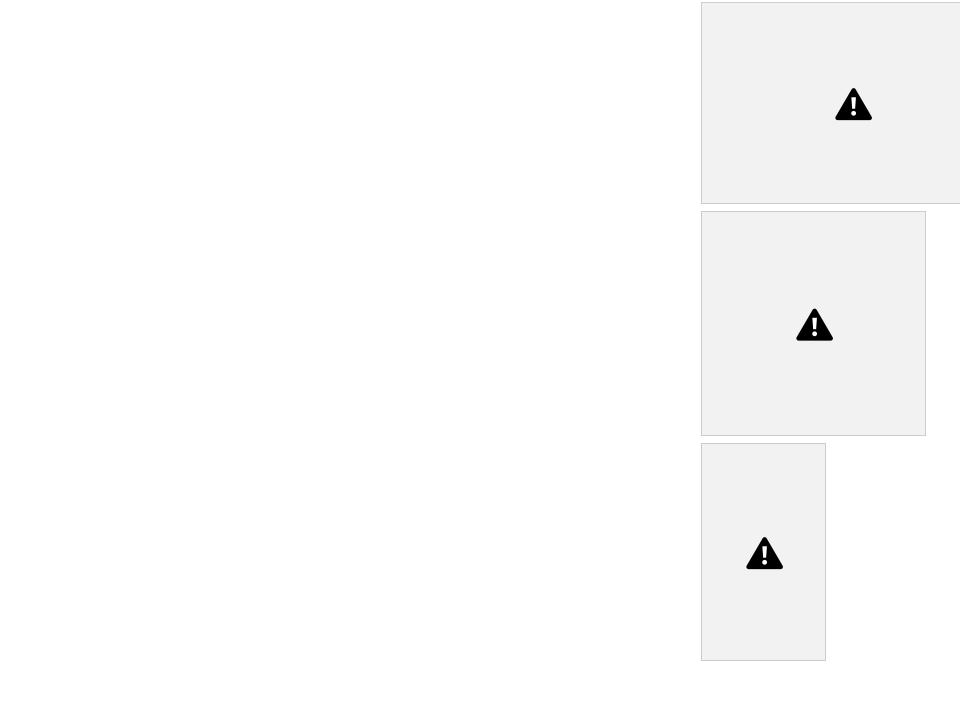
- 1. Bender RR, Haegele JW, Ruffo ML, Below FE. (2013). <u>Nutrient uptake</u>, <u>partitioning</u>, <u>and</u> <u>remobilization in modern</u>, <u>transgenic insect-protected maize hybrids</u>. *Agron. J.* 105:161–170. 2. National Agriculture Statistics Service (NASS), United States Department of Agriculture. *Fertilizer and Chemical Usage*. (2011). Illinois Farm Report. 32:8.
- 3. NASS. Fertilizer, Chemical Usage, and Biotechnology Varieties. (2010). Bulletin As11091, Illinois

Agricultural Statistics.

- 4. Usherwood, N.R. (1998) Nutrient management for top-profit soybeans. News and views. Bulletin RN 98105. Potash and Phosphate Inst., Int. Plant Nutrition Inst., Norcross, GA.
- 5. Halliday, D.J and Trenkel, M,E (1992) IFA, World Fertilizer Use Manual
- 6. ေရကင်ဝင်ဳံထွဋ်; ရေစ်ထုတ်ေြပကင်ဳစိုက်ပျိုဳြခင်ဳ(၂၀၂၁) စိုက်ပျိုဳေရီရက နည်ဳပညက https://htwettoe.com/article-details/education/8092622
- 7. ရစိမီေရကင်လမီ "ေြပကင် စိုက်ပျိုဳေခင်ဳ" ဆိုင်ရကေဆကင်ပါမျက<u>ီ(2018)</u> https://greenwaymyanmar.com/posts/maize_production
- 8. လယ်ယကသီနှီစိုက်ပျိုီနညီ (1995) 9.GAP သီနှီ(၁၅)မျိုီစိုက်ပျိုီမှုတွင် ေြမဆီလွှကရကဟကရစီမီခန့်ခွဲရန်ထည််သွင်စဉ်စကီရမည်် ရေကကကင်ရရကမျကီ (ဝန်ထမ်လက်ဆွဲ) (2019)

KKMU-LUD, DOA 55

KKMU- LUD, DOA ⁵⁶

5

Ribulose bisphosphate is carbon dioxide acceptor during the daytime.

The carbon dioxide acceptor in CAM plants is Phosphoenol pyruvic acid (PEP) during the night and Ribulose bisphosphate is carbon dioxide acceptor during the daytime.

Crassulacean acid metabolism, also known as CAM photosynthesis, is a carbon fixation pathway that evolved in some plants as an adaptation to arid conditions that allows a plant to photosynthesize during the day, but only exchange gases at night.